
Saksbehandler: Eli Eriksrud
Arkivsaksnr.: 18/541

Arkiv:

SAKSUTVALG FOR POLITISK ORGANISERING MM: FØRSTE DELRAPPORT, TEMA 2 - POLITISK ORGANISERING

Vedlegg:

- ✓ Antall medlemmer i kommunestyret og politisk organisering: Første delrapport m/vedlegg. Antall medlemmer i kommunestyret ble avklart i K-sak 63/18, møte 21.06.2018.
- ✓ Diskusjonsnotat sendt de politiske partiene 16.10.2018 og tilbakemeldingene fra Øyer Krf, Øyer Senterparti, Øyer Høyre og Øyer Arbeiderparti. Temaene som de fleste partiene har gitt tilbakemelding på, er systematisert i vedlagt tabell.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

- ✓ K-sak 63/18 (møte 21.06.2018): Saksutvalg for politisk organisering mm: Antall medlemmer i kommunestyret
- ✓ K-sak 22/18 (møte 22.03.2018): Saksutvalg for politisk organisering mm: Første delrapport – antall medlemmer i kommunestyret og politisk organisering. Kommunestyret utsatte saken.
- ✓ K-sak 69/17 (møte 28.09.17): Evaluering og vurdering av politisk organisering – opprettelse av saksutvalg.
- ✓ K-sak 58/14 (møte 19.06.14): Ny kommunestyreperiode: Politisk styringsstruktur og antall representanter i kommunestyret
- ✓ Diverse kommunestyresaker: Avklaring av deler av dagens politiske organisering

SAKSUTVALGET HAR VALGT Å LEGGE FRAM EN SAMLET FRAMSTILLING AV TEMA FRA UTSATT K-SAK 22/18 OG PÅFØLGENDE ARBEID I SAKSUTVALGET. SAKSUTREDNINGEN ER KORRIGERT FOR AVKLARTE SPØRSMÅL OG/ELLER UAKTUELLE PROBLEMSTILLINGER. ALLE LOVHENVISNINGER TIL KOMMUNELOVEN ER TIL NY LOV.

Sammendrag:

De fleste bestemmelsene i ny kommunelov trer i kraft ved konstituering av nytt kommunestyre i oktober 2019. Følgende folkevalgte organer er lovpålagte i ny kommunelov; kommunestyret, formannskapet og kontrollutvalget. Kommunestyret velger selv egen organisering utover de lovpålagte organer, det vil si hvor mange faste utvalg og arbeidsutvalg de skal ha.

Saksutvalget foreslår at det opprettes to faste utvalg i hht kommunelovens § 5-7, 1. ledd; tjenesteutvalget og plan- og miljøutvalget. Oppgaver og myndighet for de faste utvalgene, det vil si hvilken beslutningsmyndighet utvalgene skal ha, for hvilke saker de skal ha innstillingsrett overfor kommunestyret og i hvilke saker de skal høres, vil redegjøres for i delrapport 3 Delegeringsreglementet.

Saksutvalget foreslår at formannskapet, tjenesteutvalget og plan- og miljøutvalget gis muligheten til å opprette arbeidsutvalg i hht kommunelovens § 5-7, 3. ledd (tidligere benevnt saksutvalg). Arbeidsutvalgene vil ha innstillingsrett overfor det organet som har opprettet arbeidsutvalget, men gis ikke beslutningsmyndighet.

I samsvar med innspill fra råd for mennesker med funksjonsnedsettelse mm og elderrådet, foreslår saksutvalget å ha ett felles råd. Ungdomsrådet foreslås videreført som kommunens medvirkningsorgan for ungdom. Saksutvalget foreslår at kommunens avgjørelsesmyndighet etter lov om stadnamn blir lagt til plan- og miljøutvalget og at det opprettes et råd på området med bred sammensetning.

Saksutvalget foreslår ikke råd for deltidsinnbyggere, men foreslår innført en ordning med to dialogmøter pr år der ordfører, en representant fra opposisjonen og rådmannen møter lederne i vel-/hytteforeningene.

Saksutvalget foreslår at halvparten av kommunestyremøtene avvikles på dagtid. Dette åpner opp for bruk av noe mer tid til orienteringer og dialog.

Endringene trer i kraft fra ny kommunevalgperiode.

Saksutvalget innstiller på antall medlemmer i formannskapet, de to faste utvalgene og kontrollutvalget i denne saken. Gjennom arbeidet med politisk reglementshefte vil saksutvalget komme tilbake til detaljene om antall medlemmer, valg, sammensetning, funksjon, ansvar, hovedoppgaver mm for øvrige råd og utvalg.

Saksutredning:

Kommunestyret opprettet i K-sak 69/17 et saksutvalg som fikk følgende oppdrag:

1. Saksutvalget skal evaluere og vurdere om dagens politiske organisering er hensiktsmessig og forslå eventuelle alternativer for organisering
2. Saksutvalget skal foreslå antall medlemmer i kommunestyret i neste valgperiode
3. Saksutvalget skal evaluere dagens arbeidsdeling mellom kommunestyret og administrasjon ved rådmann, herunder innstillingsrett og avgjørelsesmyndighet og forslå eventuelle endringer
4. Saksutvalget skal gjennomgå politisk reglementshefte og forslå eventuelle forbedringer
5. Saksutvalget skal vurdere delegering fra kommunestyret til faste politiske utvalg og til administrasjonssjefen og forslå eventuelle endringer.

Saksutvalget har tre representanter, ordfører Brit K. Lundgård (leder), Marthe Lang-Ree og Magnar Bjørke. Marthe Lang-Ree fikk i K-sak 2/18, møte 25.01.18, permisjon fra sine politiske verv for perioden 26.01. – 31.07.2018. Permisjonen ble forlenget ut 2018 i K-sak 77/18. Steinar Grimsrud ble valgt som nytt fast medlem i saksutvalget.

Saksutvalget legger i denne saken fram første delrapport, tema 2 – politisk organisering. Utvalgets arbeidsmåte, hvilke undersøkelser som er gjennomført, øvrig datainnsamling osv

framgår av delrapporten og av avsnittet nedenfor «Prosess etter utsettelsesvedtaket i kommunestyret».

Prosess etter utsettelsesvedtaket i kommunestyret

De fleste bestemmelsene i ny kommunelov trer i kraft fra tidspunktet for konstituering av nytt kommunestyre, saksutvalget har satt seg inn i endringene som følger av den nye loven.

I henhold til ny kommunelov § 5-7 kan kommunestyret og utvalg som kommunestyret selv oppretter, opprette arbeidsutvalg. Disse kan være permanente eller ad hoc, men må ha navn som inkluderer den betegnelsen som er brukt om organet i ny kommunelov § 5-1, 2. ledd, dvs «arbeidsutvalg». Når arbeidsutvalgene opprettes spesifiseres temaet, f.eks. «Arbeidsutvalg gebyrregulativ».

Saksutvalget har hatt åtte møter i perioden 22.03.18 til juni -19. Dialog og drøftinger om nivået på delegering av myndighet har vært gjennomført ved å gå i dybden på sentrale særlover, f.eks. helse- og omsorgstjenesteloven og plan- og bygningsloven. Saksutvalget har fått grundig innføring i status og utfordringer i samhandlingsreformen og organisering, driftssituasjon og utfordringer innenfor Helseregion Sør-Gudbrandsdal. Aktuelle fagpersoner har deltatt i drøftingen/dialogen.

Etiske retningslinjer for tilsatte og folkevalgte ble vedtatt i kommunestyret 20.06.2019, K-sak 70/19.

Politisk organisering spesielt spørsmålet om eventuell opprettelse av Tjenesteutvalg og eventuell videreføring av saksutvalgsordningen (nå: «arbeidsutvalg»), har vært en gjenganger på sakslista.

16.10.2018 sendte saksutvalget et omfattende diskusjonsnotat til de politiske partiene. Følgende partier har meldt tilbake: Øyer Krf, Øyer Senterparti, Øyer Høyre og Øyer Arbeiderparti. Diskusjonsnotatet og de fire partienes tilbakemeldinger er vedlegg til saken. Alle de fire partiene ønsker sju medlemmer i formannskapet og at ordningen med møter på dagtid videreføres for formannskapet og planutvalget. Tre av partiene er enige om oppretting av tjenesteutvalg. To av partiene ønsker at halvparten av kommunestyremøtene skal avvikles på dagtid (AP og Sp) og at saksutvalgsordningen videreføres (AP og H). Høyre er for øvrig det eneste av de fire partiene som har meldt tilbake, som ikke ønsker oppretting av tjenesteutvalg. Det er lagt ved en tabell som viser tilbakemeldingene på de temaene de fleste partiene har gitt innspill på.

Ungdomsråd og ungdommens kommunestyre

Ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom er i henhold til ny kommunelov lovpålagt. I K-sak 22/18 (utsatt) innstilte saksutvalget både på videreføring av ungdomsråd og på etablering av ungdommens kommunestyre som sammenkalles to ganger pr år. Dette var i samsvar med Ungdomsrådets uttalelse (21.11.2017).

Saksutvalget har i ettertid gått bort fra å innstille på etablering av to medvirkningsordninger. Det er utfordrende nok å få én medvirkningsordning til å fungere godt. Saksutvalget mener at et ungdomsråd på linje med råd for eldre og personer med funksjonsnedsettelse, er den

beste løsningen for å svare opp intensjonen med medvirkningsordningen. Det er for øvrig også et poeng å ha tilnærmet like ordninger for de forskjellige grupperingene.

Samarbeidsutvalg ved skolene og de kommunale barnehagene

I første delrapport (side 10) skriver saksutvalget: «Det er lovbestemt med styrer/samarbeidsutvalg ved barnehagene og skolene. Saksutvalget foreslår å videreføre begrensningen av slike styrer til det som er lovbestemt». Innstillingen i K-sak 22/18 i romertall II, punkt 11 hadde følgende ordlyd: «Styrer på virksomhetene i hht det lovbestemte dvs samarbeidsutvalg ved barnehagene og skolene».

Opplæringslova § 11-1, 1. og andre setning lyder slik: «Ved kvar grunnskole skal det vere eit samarbeidsutval med to representantar for undervisningspersonalet, ei for andre tilsette, to for foreldrerådet, to for elevane og to for kommunen. Den eine av representantane for kommunen skal vere rektor ved skolen». Om samarbeidsutvalget ved barnehagene heter det i barnehageloven § 4, 3. ledd, 2. og 3. setning: «Samarbeidsutvalget består av foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen, slik at hver gruppe er likt representert. Barnehagens eier kan delta etter eget ønske, men ikke med flere representanter enn hver av de andre gruppene».

I Øyer er det inneværende valgperiode én politisk representant med vararepresentant i samarbeidsutvalgene i barnehagene (kommunale og private) og skolene. Saksutvalget innstiller på å videreføre denne ordningen og at de politiske representantene velges av og blant tjenesteutvalgets medlemmer.

Avvikling av kommunestyrets møter

I K-sak 22/18 innstilte saksutvalget på at kommunestyrets møter skulle avvikles på dagtid. Innstillingen er endret på dette punktet, til halvparten av møtene på dagtid og halvparten på kveldstid. Dette er ingen stor endring i forhold til dagens praksis.

Samarbeid med frivilligheten

Kommunestyret har vedtatt at det skal utarbeides en frivilligmelding, arbeidet er i gang og forventes ferdigstilt tidlig høst 2019. Eventuelle endringer i organiseringen av samarbeidet mellom Øyer kommune og frivilligheten vurderes i forbindelse med frivilligmeldingen.

Ny politisk organisering mm: Forankring i nytt kommunestyre

I henhold til ny kommunelov § 5-14 fastsetter kommunestyret selv et reglement for hvordan vedtaksmyndighet og innstillingsrett skal delegeres. Dette skal gjøres innen 31. desember året etter at kommunestyret ble konstituert. Det legges til grunn at nytt kommunestyre tar stilling til egen organisering høsten 2019.

Interkommunalt samarbeid

Saksutvalget er innforstått med at interkommunalt samarbeid ikke er del av utvalgets mandat. Utvalget ønsker likevel å kommentere at omfanget og kompleksiteten i samarbeidsordningene utfordrer den politiske styringen. Det er følgelig svært viktig å organisere samarbeidsordningene slik at omfang og kompleksitet ikke skaper demokratisk underskudd. Kommunestyret vedtok i K-sak 32/19, møte 28.03.2019, ny strategi for

interkommunalt samarbeid for kommunene i Lillehammer-regionen. En interkommunal arbeidsgruppe arbeider med forslag til oppfølging av handlingsplanen.

Utover de ordningene som er etablert i Lillehammer-regionen, ca 20 ordninger, er Øyer kommune involvert i et stort antall øvrige samarbeidsordninger. Saksutvalget mener at Øyer kommune bør utarbeide en egen strategi for interkommunalt samarbeid generelt.

Saksutvalgets innstilling i K-sak 22/18 – Tillegg/Endringer

Saksutvalget viser til saksutvalgets forslag til vedtak i K-sak 22/18, romertall II, punktene 1 – 12 og romertall III – V. Saksutvalget foreslår endringer på følgende punkt:
I, avklart i K-sak 63/18. Romertall II blir nytt romertall I.

Nytt romertall I, punkt 1: Oppdaterer teksten med henvisning til ny kommunelov.

Nytt romertall I, nytt punkt 2:

<i>Politisk organ</i>	<i>Antall medlemmer og varamedlemmer</i>
Formannskapet	7 medlemmer med varamedlemmer
Plan- og miljøutvalget	5 medlemmer med varamedlemmer
Tjenesteutvalget	7 medlemmer med varamedlemmer
Kontrollutvalget	5 medlemmer med varamedlemmer, hvorav 2 velges blant kommunestyrets medlemmer

Nummereringen for de øvrige punktene i forslag til vedtak forskyves.

Nytt romertall I, nå punkt 3: Oppdaterer betegnelsen fra saksutvalg til arbeidsutvalg i henhold til ny kommunelov.

Punktet om ungdommens kommunestyre bortfaller. Etterfølgende nummerering justeres.

Nytt romertall I, punkt 11: Samarbeidsutvalg ved barnehagene og skolene i henhold til Barnehageloven § 4 og Opplæringsloven § 11-1. De politiske representantene i samarbeidsutvalgene velges av og blant tjenesteutvalgets medlemmer.

Nytt romertall III: Kommunestyret har i utgangspunktet 8 møter i året, halvparten på dagtid og halvparten på kveldstid. Kommunestyret støtter saksutvalgets øvrige tiltak for vitalisering av kommunestyret.

Nytt romertall V: Saksutvalget ønsker å presisere viktigheten av at nytt kommunestyre tar stilling til den politiske styringsstrukturen tidlig i sin valgperiode.

Vurdering:

Saksutvalget presiserer prinsippet om at kommunale beslutningsorgan skal være sammensatt av folkevalgte representanter, mens rådgivende organer kan ha en bredere sammensetning. Dette er en naturlig følge av det demokratiske prinsipp og kommunene er institusjoner med stor egenverdi som grunnleggende elementer i vårt folkestyre.

For saksutvalgets vurderinger og konklusjoner vises det til delrapporten og saksutredningen.

Det er et enstemmig saksutvalg som står bak forslag til vedtak.

Rådmannens kommentarer til saksutvalgets innstilling:

Rådmannen registrerer stort engasjement og grundig arbeid som grunnlag for saksutvalgets innstilling. Involvering er ivaretatt både gjennom spørreundersøkelsen til kommunestyrets og kontrollutvalgets medlemmer og to seminarer i kommunestyret. Det har vært dialog med rådene og andre kommuners løsninger er vurdert. I siste fase av arbeidet gjennomførte saksutvalget en bred høring av de politiske partiene.

Rådmannen tar til etterretning og har forståelse for at saksutvalget ønsker å komme tettere på driften av tjenestene. For rådmannen er det vanskelig å se de administrative og økonomiske konsekvensene av dette forslaget før saksutvalget har innstilt når det gjelder delegering av myndighet. Dersom et stort antall saker som i dag behandles administrativt skal utredes for politisk behandling i framtida, vil dette kreve økte administrative ressurser. Rådmannen vil komme tilbake til dette i forbindelse med neste delrapport.

Rådmannen har ingen ytterligere kommentarer til saksutvalgets forslag til vedtak.

Saksutvalgets forslag til vedtak:

- I. Kommunestyret vedtar følgende politiske styringsstruktur utover kommunestyre, formannskap og kontrollutvalg, gjeldende fra neste kommunevalgperiode:
 1. To faste utvalg i hht kommunelovens § 5-7:
 - i. Plan- og miljøutvalg
 - ii. Tjenesteutvalg
 2. Antall medlemmer:
 - a) Formannskapet: 7 medlemmer med varamedlemmer
 - b) Plan- og miljøutvalget: 5 medlemmer med varamedlemmer
 - c) Tjenesteutvalget: 7 medlemmer med varamedlemmer
 - d) Kontrollutvalget: 5 medlemmer med varamedlemmer, hvorav 2 velges blant kommunestyrets medlemmer.
 3. Kommunestyret, formannskapet, plan- og miljøutvalget og tjenesteutvalget kan opprette arbeidsutvalg.
 4. Plan- og miljøutvalget er kommunens beslutningsorgan i hht lov om stadnamn. Det opprettes et rådgivende organ for stedsnavn med bred sammensetning.
 5. Felles råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og eldre.
 6. Ungdomsråd.
 7. Flerkulturelt råd.
 8. Ett partssammensatt utvalg – administrasjonsutvalg med betegnelsen «Partssammensatt utvalg». Kommunens representanter er identisk med formannskapet med varamedlemmer (formannskapets varamedlemmer).
 9. Formannskapet ivaretar funksjonene som
 - a) kommunal klagenemnd (Forvaltningslovens § 28, 2. ledd)
 - b) valgstyre (Valglovens § 4-1).
 10. Formannskapet utvidet med en representant fra det/de partier som ikke er representert i formannskapet, ivaretar funksjonen som valgnemnd.

11. Samarbeidsutvalg ved barnehagene og skolene i henhold til Barnehageloven § 4 og Opplæringsloven § 11-1. Det velges én politisk representant til hvert av samarbeidsutvalgene (kommunale og private barnehager og skolene), disse velges av og blant tjenesteutvalgets medlemmer.
 12. Felles skjønnsnemnd for forpaktning med Gausdal og Lillehammer kommuner.
- II. Kommunestyret innfører en ordning med to faste dialogmøter med lederne i vel-/hytteforeningene pr år. Fra kommunen deltar ordfører, en representant fra opposisjonen og rådmannen.
 - III. Kommunestyret har i utgangspunktet 8 møter i året, halvparten på dagtid og halvparten på kveldstid. Kommunestyret støtter saksutvalgets øvrige tiltak for vitalisering av kommunestyret.
 - IV. Kommunestyret er innforstått med at saksutvalget har forskjøvet avklaring av framtidig organisering på eiendomsskatteområdet og spørsmålet om eventuelt permanent kommuneplanutvalg, til andre delrapport.
 - V. Kommunestyret anbefaler at nytt kommunestyre tar stilling til den politiske styringsstrukturen i løpet av høsten 2019.

Brit K. Lundgård
Leder av saksutvalget